



บทที่ 2

เอเลียส เนชัน : ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับคาร์ล มาร์กซ

เมื่อกล่าวถึง เอเลียส เนชัน เป็นความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องกล่าวถึงคาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) ผู้ซึ่ง เป็นนักทฤษฎีคนสำคัญของลัทธิคอมมิวนิสต์ เนื่องจากถือกันว่า มาร์กซ เป็นผู้บุกเบิกคนสำคัญคนหนึ่งต่อการสร้างความอุดมให้แก่คำว่า เอเลียส เนชัน ในสมัยใหม่ (19:143) และในหลายปีที่ผ่านมา มีข้อถกเถียงกันอย่างมากมายในส่วนที่เกี่ยวกับ เอเลียส เนชัน ที่มาร์กซ เสนอเอาไว้ ซึ่งดูเหมือนว่าข้ออภิปรายถกเถียงนี้จะดำเนินไปอย่างกว้างขวางในแวดวงของนักคิดนักเขียนทางด้านสังคม หลังจากมีการตีพิมพ์งานเขียนของมาร์กซ ชื่อ "Economic and Philosophic Manuscripts of 1844" เป็นต้นมา (20:130)

ประเด็นในการถกเถียงกันก็คือ "Paris Manuscripts"* ฉบับดังกล่าว ควรถือว่าเป็นโครงร่างพื้นฐานแห่งทฤษฎีและงานเขียนต่อมาของมาร์กซได้หรือไม่ หรือว่าจะเป็นเพียงการค้นพบของชายหนุ่มคนหนึ่ง ที่ยังไม่มีความสูงส่งทางความคิดเชิงปรัชญาและด้านทฤษฎี (20:131) นอกจากนี้ ประเด็นของการถกเถียงยังครอบคลุมไปถึงความหมายของคำคำนี้ว่าจะมีความหมายอย่างไรด้วย

"Paris Manuscripts" ดังกล่าว ได้รับการตีพิมพ์เมื่อประมาณในช่วงปี ค.ศ. 1920-1930 โดยบรรดาปัญญาชนชาวยุโรป แต่ยังมีได้แปลออกมาเป็นภาษาอังกฤษ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1950 ครั้นเมื่อได้รับการตีพิมพ์ออกมาก็ปรากฏเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากมาย อีสท์แวน เมสซารอส (István Mészáros) ศาสตราจารย์

เหตุที่บางครั้งถูกเรียกว่า "Paris Manuscripts" ก็เพราะ มาร์กซ เขียนเมื่อครั้งถูกเนรเทศจากปรัสเซียไปอยู่ที่ปารีส สถาบันมาร์กซิสม์ เลนินนิสต์ ของสหภาพโซเวียต เรียกงานชิ้นนี้ว่าเป็น "ร่างหายๆ ของการค้นคว้าปัญหาเศรษฐกิจชิ้นแรกสุดของมาร์กซ" และว่า "เป็นงานที่ตกมาถึงเราอย่างไม่สมบูรณ" (21:112

ด้านปรัชญาแห่งมหาวิทยาลัย Sussex เป็นผู้หนึ่งซึ่งกล่าวว่า งานชิ้นดังกล่าวของ มาร์กซ " เป็นงานที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดในบรรดาทฤษฎีด้านปรัชญาแห่ง ศตวรรษที่ 20" (22:11)

โดยเนื้อหาของงาน เขียนที่ถูกหีบยกขึ้นมาตกเถียงเองนั้น ก็นับว่าซับซ้อน อยู่แล้ว กลับเพิ่มความซับซ้อนสืบยิ่งขึ้น มีนักคิดบางกลุ่มซึ่งชื่นชมต่องาน เขียนชิ้นนี้ ซึ่งจัดเป็นงานเขียนระยะแรกของมาร์กซ พวกเขากล่าวว่า เป็นงานที่มีลักษณะแสดงว่า มาร์กซ เป็นนักมนุษยธรรม เป็นมาร์กซที่ไม่เคร่งคัมภีร์ และว่าการให้ความสำคัญต่อ งานระยะหลังของมาร์กซเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาด ก้าวไปสู่ลัทธิที่เคร่งครัด เข้มงวด แบบสตาลิน (23:128)

ส่วนหลุยส์ อัลตุสเซอร์ (Louis Althusser) นักทฤษฎีลัทธิมาร์กซรุ่นใหม่ ชาวฝรั่งเศส ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า มีลักษณะที่เรียกว่าภาวะขาดคอนหรือไม่ต่อเนื่องทางด้านทฤษฎี (epistemological break) ระหว่างงานระยะแรกของมาร์กซ ที่มีพื้นฐานบนการใช้หลัก เหตุผลในลักษณะมานุษยนิยม เชิงปรัชญา (philosophical anthropologism) กับงานเขียนระยะหลังปี ค.ศ. 1845 ที่อยู่บนพื้นฐานของวัตถุนิยม เชิงประวัติศาสตร์ (historical materialism) (20:140)

นอกจากความชื่นชมหรือไม่ต่องาน เขียนชิ้นนี้ของมาร์กซแล้ว บรรดานักคิดทั้งหลายยังมีความ เห็นแตกต่างกันอีกหลายประการในรายละเอียด แต่ที่เด่นและสำคัญได้แก่ ประเด็นที่กล่าวถึงแล้วตอนต้นว่า จะถือว่าแนวคิด เรื่อง เอ เลียน เนชัน เป็นโครงร่างสำคัญ พื้นฐานของทฤษฎีทั้งหลายของมาร์กซได้หรือไม่

ทรรศนะหนึ่งมองว่า มาร์กซพัฒนาแนวคิดด้วยเอ เลียน เนชัน ในแนวของเขา ปรากฏอยู่แต่ใน "Paris Manuscripts" และงานเขียนช่วงแรกของเขา เท่านั้น ส่วนงานเขียนในระยะหลัง กล่าวคือ "The German Ideology" (1845), "The Communist Manifesto" (1848), และ "The Capital" (1867) นั้น มาร์กซเลิก อ้างถึงเอ เลียน เนชันแล้ว เว้นแต่ว่าเป็นประเด็นที่จะต้องวิเคราะห์กันอย่างจริงจังเท่านั้น (23:129) และเช่นเดียวกัน เลโอนาร์ด บรูม และ ฟิลลิป เซลซนิก (Leonard Broom and Philip Selznick) สองนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันปัจจุบันมีทัศนะว่า

ความคิดของมาร์กซ์ว่าด้วย เอ เลียน เนชัน เป็นความคิดในวัยหนุ่ม สะท้อนออกใน
 ทรศณะร่วมที่แพร่อยู่ในหมู่ปัญญาชนสมัยนั้น แต่ต่อมาในระยะหลัง เมื่อมาร์กซ์มุ่ง
 ประเด็นไปที่ความขัดแย้งทางชนชั้นและการต่อสู้ทางการเมือง ทั้งสองระบุว่ามาร์กซ์
 ก็ได้ติดตามเนื้อหาว่าด้วย เอ เลียน เนชันอีกเลย (24:523)

ข้อโต้แย้งต่อทรศณะข้างต้นนี้ ปรากฏอยู่ในข้อเขียนของ พี.ดี.แอนโทนี
 (P.D. Anthony) ซึ่งเป็นผู้บรรยายระดับสูงในแผนกการศึกษาว่าด้วยความสัมพันธ์
 และการจัดการด้านแรงงานของ University College เช่นกัน แอนโทนีก็กล่าว
 ถึงข้อโต้แย้งนี้ว่า หมายถึง ตัวต้นฉบับร่างซึ่งเพิ่งจะค้นพบเมื่อเร็ว ๆ นี้ (23:129)
 อันได้แก่ "Foundations of the Critique of Political Economy" ซึ่ง
 มักนิยมเรียกตามคำแรกของชื่อในภาษาเยอรมันว่า "Grundrisse" (25:163)
 เมซซารอส เรียกงานชิ้นนี้ว่า "อาจจะ เป็นคณูสาวรีย์ทางทฤษฎีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเพียงชิ้น
 เดียวในชีวิตของมาร์กซ์ก็เป็นได้" (22:240) งานเขียนนี้ของมาร์กซ์เสร็จสมบูรณ์
 เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1857-1858 ซึ่ง เดวิด แม็คเคลเลน (David McLellan)
 ศาสตราจารย์ด้านมาร์กซิสม์แห่งมหาวิทยาลัย Kent of Canterbury ได้วิจารณ์
 ว่า รูปศัพท์เอ เลียน เนชัน มีความสำคัญมากทีเดียวต่อหลักการใหญ่ๆ ที่เสนออยู่ใน
 "Grundrisse" (26:13) และ "Grundrisse" นี้เองที่เป็นต้นร่างสำหรับงาน
 เขียนชิ้นสำคัญของมาร์กซ์ในระยะหลัง นั่นคือ "The Capital" (25:163)

นอกจากนี้ เมซซารอส ยังมีความเห็นอีกว่า คำว่า เอ เลียน เนชัน ได้กลายเป็น
 เป็น "ตัวกำหนดลักษณะโครงสร้างทั่วไป... เป็นจุดใจกลางต่อการอ้างอิงต่อแนว
 คิดทั้งหมดของมาร์กซ์" (22:233) ซึ่งนั่นก็หมายความว่า แนวคิดเกี่ยวกับเอ เลียน-
 เนชันมีอยู่ตลอดงานเขียนของมาร์กซ์ทีเดียว เพียงแต่จะระบุชื่อลงไปให้เป็นที่ชัดเจน
 หรือไม่เท่านั้นเอง.

บรรดานักคิดที่เห็นด้วยกับทรศณะนี้ อาทิ โรเบิร์ต ซี. ทักเกอร์ (Robert
 C. Tucker) ศาสตราจารย์ทางด้านรัฐศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton
 University) อ้างว่า ไม่ว่าจะระบุชื่อเอ เลียน เนชันหรือไม่ ในความเป็นจริงแล้ว

มีนัยของคำนี้กำกับอยู่โดยตลอดในงานวิเคราะห์ทางทฤษฎีของมาร์กซ (27:151)

ส่วนโรเจอร์ การอดิ (Roger Garaudy) แสดงทรรศนะว่า

การที่บรรดานักลัทธิแก้ (revisionists) คาดหวังอย่างมากต่อทฤษฎีว่าด้วยเอเลียส เนชัน ทำให้เรามีความระมัดระวังมากขึ้นต่อการพูดถึงเอเลียส เนชัน ซึ่งมาร์กซได้เลิกพูดศัพท์คำนี้ นับแต่ปี ค.ศ. 1845 เป็นต้นมา เพื่อหลีกเลี่ยงการนำไปใช้ผิดทาง โดยที่เขายังคงรักษาแง่มุมที่เป็นวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริงของมันไว้เท่านั้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ลัทธิที่นิยมนับถือเครื่องรางของขลัง หรือสิ่งไร้เหตุผล (fetishism) อันปรากฏในรูปแบบของสินค้ามาฆนิต ตลอดจนใช้วิเคราะห์อุดมคติทางสังคม และบทบาทของการต่อสู้ทางชนชั้นในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของจิตสำนึก... สำหรับทฤษฎีมาร์กซิสม์ที่แท้ (mature Marxism) เราจะพบรูปแบบและรูปศัพท์อื่นๆ (ที่เด่นชัดและเหมาะสมกว่า)... เนื้อหาซึ่งมีนัยเชิงประวัติศาสตร์ของคำว่า เอเลียส เนชัน ในปัจจุบันนี้ ได้พัฒนาไปในรูปอื่นๆ ของมาร์กซิสม์แล้ว... (28:80)

นอกจากนี้ ยังมีศาสตราจารย์ชาวโปแลนด์อีกผู้หนึ่ง ในบรรดานักคิดหลายคนที่เห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับเอเลียส เนชัน มิใช่เป็นผลของความไม่รอบคอบในเอาว์วีย์ของมาร์กซ แต่ประการใด หาก เป็น เนื้อหาอันถูกต้องในทฤษฎีมาร์กซิสม์ทีเดียว (29:21)

คาร์ล มาร์กซ : 4 รูปแบบของเอเลียส เนชัน

จาก เนื้อหาว่าด้วยเอเลียส เนชัน มาร์กซได้บรรยายถึงลักษณะของการแบ่งงานกันทำและกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะเอเลียส เนชันขึ้นมา ตามทรรศนะของมาร์กซ ถูกจ้างคนงานทั้งหลาย เป็นผู้ประสบภาวะนี้มากที่สุด เนื่องจากถูกกีดกันอยู่ในชนชั้นล่างสุดของสังคม และการพัฒนาของระบบทุนนิยมนี้เองที่เร่งเร้าให้เอเลียส เนชันมีความรุนแรงต่อสมาชิกในสังคมมากกว่าที่ผ่านมา

มาร์กซ ได้จำแนกเอกภาพของเอเลียส เนชันออกเป็น 4 รูปแบบ คือ ภาวะเอเลียส เนชันกับกิจกรรมการผลิต เนื่องจากผู้ทำการผลิตมีอาจควบคุมการผลิตได้ตามที่ตนเองพอใจหรือปรารถนาจะให้ เป็นไป แต่กลับถูกควบคุมโดยผู้มีปัจจัยการผลิต

ทั้งที่มีได้ทำการผลิต เมื่อคนงานทำการผลิต ผลผลิตที่ได้กลับตก เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น ทั้งที่ควรจะเป็นของตนเอง กรณีนี้เรียกว่า ภาวะ เอ เลียน เนชันกับผลผลิตอันปรากฏความมาจากภาวะ เอ เลียน เนชันแบบแรก

ภาวะ เอ เลียน เนชันกับธรรมชาติแห่ง เผ่าพันธุ์มนุษย์ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของ เอ เลียน เนชัน มาร์กซ เห็นว่า มนุษย์ เป็นสิ่งมีชีวิต เผ่าพันธุ์หนึ่งซึ่งมีศักยภาพที่ทำให้แตกต่างจากสัตว์โลกอื่นๆ แต่เงื่อนไขต่างๆ ในสังคมมนุษย์มิได้เปิดโอกาสให้มนุษย์ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่สำคัญมาก ประเด็นหนึ่งในความหมายที่มนุษย์ถูกลดคุณค่าของความ เป็นมนุษย์

ส่วน เอ เลียน เนชันแบบสุดท้ายที่ระบอบอยู่ในงาน เขียนของมาร์กซ ได้แก่ เอ เลียน เนชันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน เอ เลียน เนชันชนิดนี้มีความสัมพันธ์กับ เอ เลียน เนชันในแบบอื่นในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าผลผลิตจากแรงงานมิได้เป็นของคนงานผู้ผลิต แต่กลับมา เหนี่ยวหน้าผู้ผลิตราวกับว่า เป็นสิ่งที่แปลกหน้าต่อกัน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ผลผลิตต้องตก เป็นกรรมสิทธิ์ของนายทุนมากกว่าจะเป็นของผู้ผลิตแต่ เท่านั้น มนุษย์จะตระหนักถึงตัวเองได้ก็คือ เมื่อมนุษย์มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่ความสัมพันธ์กับผู้อื่นจะแสดงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างแท้จริงได้ ก็คือ เมื่อผู้มีได้ทำการผลิต ไม่มาแอบอ้างกรรมสิทธิ์เหนือสิ่งที่ตนมิได้ผลิตขึ้นมาเท่านั้น

เอ เลียน เนชันในทุกูปแบบนี้ มิได้แยกออกจากกันโดยสิ้นเชิง หากเป็นความแตกต่างที่มีลักษณะร่วมกันอยู่ อย่างน้อย เอ เลียน เนชัน เหล่านี้ก็แสดงให้เห็นว่า มนุษย์ยังมิได้พัฒนาความ เป็นมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ คราบ เहांที่ภาวะ เอ เลียน เนชัน เหนี่ยวหน้าเขาอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ (human nature)

มาร์กซ มิเคยนิยามคือนแนวคิดที่ว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์อย่าง เฉพาะเจาะจง นอกจากการบ่งถึง เป็นนัย เท่านั้น มีการวิเคราะห์ในภายหลังว่า ความคิดของ มาร์กซต่อ เรื่อง เอ เลียน เนชัน มีทั้งในลักษณะที่เป็นแบบทั่วไป (abstract) และ

เฉพาะกรณี (empirical) โดยมีการชี้ว่าความคิดในช่วงหลังของมาร์กซ (mature Marx) เป็นความคิดที่อ้างอิงกับสภาพความเป็นจริงในสังคมมากกว่าที่ปรากฏอยู่ใน "Paris Manuscripts" (30:293) ข้ออภิปรายต่อเรื่องนี้คงจะไม่ต้องโต้แย้งกันมาก หากตีความทฤษฎีของมาร์กซด้วยหลักวัตถุนิยมวิภาษวิธี (dialectical materialism) ซึ่งทำให้เราสามารถระบุลงไปได้ว่า ในความเป็นรูปธรรมย่อมมีนามธรรมอยู่คู่กันไป ในความเป็นเฉพาะส่วนต้องมีด้านตรงข้าม ซึ่งก็คือส่วนทั้งหมดอันมีลักษณะทั่วไปอยู่ด้วย ฉะนั้น เมื่อจะอธิบายถึงความ เป็นมนุษย์ (humanness) ความหมายก็แสดงลักษณะออกมาในทำนองเดียวกัน นั่นคือความเป็นมนุษย์อัน เป็นธรรมชาติทั่วไปแห่ง เผ่าพันธุ์ที่ทำให้ต่างจากสัตว์ กับความเป็นมนุษย์ที่ถูกกำหนดโดย เงื่อนไขของ เวลาและยุคสมัยแห่งสังคม

อย่างไรก็ตาม ความเป็นมนุษย์ในทฤษฎีของมาร์กซทั้งสองกรณีมิได้อยู่บนพื้นฐานของความพยายามหาความหมายในเชิงปรัชญา (metaphysics) อันแสดงถึงลักษณะความดีอันสมบูรณ์ (absolute aspect) หากแต่เป็นการมองจากพื้นฐานแห่งชีวิตจริงของ เผ่าพันธุ์ อันทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ทั่วไป (relative aspect) เช่น ความสามารถในการสร้างสรรค์ ทำงานอย่างมีอิสระและจิตสำนึกสนใจในประเด็นความงดงามแห่งศิลปะ (21:76)

มาร์กซมองเห็นว่า มนุษย์สามารถทำการผลิตได้ แม้เมื่อไม่มีความจำเป็นทางด้านชีวภาพ แต่สัตว์จะทำการผลิตเฉพาะสิ่งที่มีนิต้องถาวรเพื่อตัวมันเอง สัตว์ทำการผลิตเพียงเฉพาะภายใต้การครอบงำโดยความต้องการด้านชีวภาพ มาร์กซย้ำว่า สัตว์นั้นสร้างตัวเอง แต่มนุษย์สร้างธรรมชาติทั้งมวล (21:113) การพูดถึงความเป็นอิสระสำหรับมนุษย์ ก็คือความเป็นอิสระในหน้าที่ (functions) ที่มีใช้แบบสัตว์เท่านั้น ขณะที่สัตว์มีหน้าที่เพียงกิน ดื่ม แล้วให้กำเนิดลูกหลานหรืออย่างมากที่สุดก็ในเรื่องที่อยู่อาศัย และการประดับตกแต่งตัวเอง แต่สำหรับมนุษย์ การกิน ดื่ม และสร้างลูกหลานก็ถือเป็นหน้าที่ของมนุษย์เช่นกัน แต่เชื่อว่ามนุษย์ย่อมมีหน้าที่เฉพาะของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นและแตกต่างไปจากสัตว์ด้วย

แล้วมาร์กซก็มาถึงข้อสรุปที่ว่า ในสภาพสังคมที่เป็นจริงมนุษย์มีความเป็นอิสระก็แค่ในหน้าที่แบบสัตว์ของเขาเท่านั้น ขณะที่หน้าที่แบบมนุษย์ด้านการสร้างสรรค์อื่นๆ กลับถูกปิดกั้นอย่างเป็นระบบ เขาถูกลดค่าของ "ความเป็นมนุษย์" ลงเหลือเพียงสัตว์ตัวหนึ่งเท่านั้น (31:14) เป็นภาวะเอเลี่ยนเนชันจากเผ่าพันธุ์มนุษย์ (human species) ที่เลวร้ายและน่าอับยศจึง

ด้วยความหมายข้างต้น ภาพของมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ (healthy man) ตามความคิดของมาร์กซ จึงค่อนข้างหยั่งรากลึกลงในจินตภาพเชิงมนุษย์นิยมว่า ด้วยการมีลักษณะต่อไปนี้คือ ความเป็นอิสระ (independence) กระตือรือร้น (active) และเป็นผู้สร้าง (productive) อันเป็นจินตภาพที่คล้ายคลึงกับของแบร์ช สปิโนซา (Baruch Spinoza 1632-1677), โยฮัน วูล์ฟแกง ฟอน เกอเธ (Johann Wolfgang Von Goethe 1749-1832) และจอร์จ วิลเฮล์ม เพรดริช เฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel 1770-1831) ซึ่งเป็นนักปรัชญารุ่นก่อนหน้าเขา

ความเป็นอิสระในทรรศนะของมาร์กซ อยู่ที่การพัฒนาตนเองให้สูงกว่าสัตว์ (self-creation) อันมีผลคือภาระรับผิดชอบต่อผู้อื่น (responsibility for people) ด้วยในขณะเดียวกัน และการดำรงชีวิตอยู่จะมีอาจบอกได้ว่าเป็นอิสระ ถ้ามนุษย์ผู้นั้นมิได้เป็นนายของตนเอง (21:138) เนื่องจากมาร์กซเห็นว่าโลกนี้มีลักษณะเป็น "autonomous world" และมนุษย์จะต้องปลดปล่อยตัวเขาเอง มิใช่ด้วยพลังอำนาจอันเหมือนมนุษย์ใดๆ ฉะนั้นการเป็นนายของตัวเองจึงเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์

เมื่อมนุษย์มีธรรมชาติที่เป็นอิสระ ความเป็นอิสระจะสัมฤทธิ์ผลและปรากฏแก่มนุษย์ได้ ก็คือเมื่อมีชีวิตแบบเป็นสังคม (a social being) มนุษย์มีความต้องการเพื่อน มิใช่เพื่อเป็นหนทางนำไปสู่การสร้างความพึงพอใจให้แก่ความปรารถนาของมนุษย์ แต่เพราะว่ามนุษย์คือมนุษย์ มนุษย์จะครบถ้วนสมบูรณ์ได้ก็ในฐานะเป็นมนุษย์เท่านั้น นั่นก็คือ เมื่อมนุษย์มีความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์และต่อธรรมชาติ มนุษย์จึงมีลักษณะกระตือรือร้นที่จะรับรู้โลก ให้ความสนใจกับโลก คอยสนองต่อโลก เพื่อ

ดัดแปลงโลกมารับใช้ตน (active)

ความกระตือรือร้นของมนุษย์ ก่อคุณูปการอันใหญ่หลวงแก่มนุษย์เอง ลักษณะการมีสำนึกที่สัตว์อื่นไม่มี มีส่วนอย่างมากในการผลักดันให้การรับรู้ของมนุษย์ ต่อโลกภายนอก พัฒนาความสามารถและยกระดับคุณภาพของมนุษย์ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านการประดิษฐ์คิดสร้าง การทำการผลิตที่ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่สนองตอบ ความต้องการทางชีวภาพของคนเอง สติปัญญาและความสามารถของมนุษย์จึงพัฒนาขึ้น เป็นลำดับ จากประเด็นนี้เองที่มาร์กซระบุว่า มนุษย์มีธรรมชาติแห่งการเป็นผู้สร้าง (productive)

แต่เมื่อมาร์กซได้ย้อนกลับมาพิจารณาความมนุษย์แห่งยุคสมัย เขากลับพบว่า มนุษย์ในแต่ละยุคสมัย กลับมีความ เป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์อย่างที่ เขาคาดค่านึง ยุคสมัย ต่างๆ ของสังคมที่วิวัฒนาการไป ได้กำหนดเงื่อนไขต่างๆ ไว้มากมายขึ้นมาแวดล้อมตัว สมาชิกในสังคมนั้น ๆ จากการที่ได้ศึกษาเจาะลึกลงไป ในสังคมนุนิยม ทำให้เขา ต้องย้ำอย่าง เดิมไป ด้วยอารมณ์ความรู้สึกว่า สมาชิกของสังคมนุนิยมส่วนใหญ่กลายเป็นคนไร้ค่า สังคมนุนิยมทำให้สมาชิกมีอะไรหลายๆ อย่าง ในขณะที่ตัวสมาชิกของ สังคมเองกลับสูญเสียคุณค่าอันควรมี โครงสร้างของสังคมนุนิยมเอื้ออำนวยต่อการที่คนถูกลด ค่าของความ เป็นมนุษย์ทั้งที่รู้สำนึก (conscious) และไม่รู้สำนึก (unconscious) ฉะนั้น เมื่อกล่าวถึงปัญหาภาวะ เอ เลียน เนชัน มาร์กซจึงมิได้ระบุว่า ทุกคนจะต้อง ตระหนักในคุณค่าแห่งภาวะความรู้สึก เอ เลียน เนชัน เหมือนกันหมดในระดับเดียวกัน หาก เขา เพียงแต่อธิบายถึงภาวะ เอ เลียน เนชัน ในแง่สภาวะที่เป็นอยู่ (objective) เท่านั้น มิใช่หมายถึงสำนึกโดยการตระหนักของมนุษย์เอง เสมอไป (subjective)

แต่ประการใด

มาร์กซ ได้รับความคิด เอ เลียน เนชันมาจาก เฮเกลและฟอย เออบาค (Ludwig Andreas Feuerbach 1804-1872) ดูรายละเอียดในข้อเขียนของ Roger Garaudy (32:52); Erich Fromm (3:44); William M. LeoGrande (20:129-151)

ในข้อเขียนดังกล่าวต่างระบุว่า ทฤษฎีเอ เลียน เนชันใน "Paris Manuscripts" สร้างขึ้นบนแนวคิดแบบฟอย เออบาค ว่าด้วยแก่นแท้ของมนุษย์ เอ เลียน เนชันจึง เป็นดอกผลของความขัดแย้งระหว่างแก่นแท้ดังกล่าว กับภาวะที่เป็นจริงของมนุษย์ แต่หลังจากปี ค.ศ. 1845 มาร์กซมิได้ใช้ลักษณะแก่นแท้ของมนุษย์ (human essence) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์อีก ทฤษฎีเอ เลียน-เนชันในยุคหลัง จึงถูกสร้างขึ้นใหม่บนพื้นฐานของความขัดแย้งภายในความสัมพันธ์ทางสังคม การบังคับซื้อผลผลิตจากแรงงาน อัน เป็นเงื่อนไขของวิธีการผลิตแบบทุนนิยม

ส่วนในงานเขียนของ Adam Schaff (29:27-28) ได้ระบุว่าเฮเกล และมาร์กซ ยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิดว่าด้วยสัญญาประชาคมของรูสโซ (Jean-Jacques Rousseau 1712-1778) ด้วย

ถึงแม้ว่ามาร์กซจะได้รับอิทธิพลทางความคิดมาหลายด้านก็ตาม แต่เขาก็ได้ปรับ เปลี่ยนจน เป็นแนวคิด เฉพาะที่ตกผลึก เป็นของตนเอง อันแตกต่างจากความคิดของผู้ที่ตนไปรับมา สำคัญใน เอ เลียน เนชันตามทฤษฎีของมาร์กซ มิใช่การที่คนเรา ได้รับรู้โดยจิตวิสัย (subjectively experiences) ว่าความสัมพันธ์ของเขาต่อความเป็นจริง เป็น เหมือนความแปลกหน้าต่อกัน แต่เป็นความหมายของการที่สภาพที่เป็นจริงนี้มีลักษณะ เอ เลียน เนชันอยู่ในตัวของมัน เองอยู่แล้ว จุดนี้จึงทำให้ทฤษฎีของมาร์กซต่อเรื่องนี้ แตกต่างจากทฤษฎีฝ่ายเอ็กซิสเตนเชียลลิสม์ (Existentialism) และนักคิดทางสังคมรุ่นใหม่ อาทิ เมลวิน ซีแมน และ โรเบิร์ต เมลาเนอร์ เป็นต้น ที่ให้ความหมาย เอ เลียน เนชันว่า เป็นการรับรู้ของบุคคลต่อปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่

เมื่อมาร์กซ์ได้พิจารณาถึงลักษณะสังคม เศรษฐกิจในยุคสมัยของคน ซึ่ง เป็นยุคสมัยแห่งจริยธรรมอรรถประโยชน์ (utilitarian ethics) ที่นำเสนอลัทธิแห่งความพึงพอใจ (pleasure principle) หรือคำสอนเกี่ยวกับความสุขอันยิ่งใหญ่ (doctrine of greatest happiness) มาร์กซ์ก็ได้เขียนวิพากษ์วิจารณ์ปรัชญาแห่งความพึงพอใจดังกล่าวไว้ใน "The German Ideology" ว่า ปรัชญานี้มีเคยเป็นอะไรมาไปกว่าการใส่ถ้อยคำอันชาลลวดในปริวิตถลสังคมอันแน่นอน ที่มีความสุขสนุกสนานอยู่กับสิทธิพิเศษในโอกาสได้รับความพึงพอใจ ซึ่งในที่สุด ปรัชญานี้ได้รับการเปลี่ยนระโนไปเป็นจริยธรรมสำคัญของระบบทุนนิยม ด้วยการยกย่อง เชิดชูเงินตรา แพร่ระบาด เป็นค่านิยมอยู่โดยทั่วไป

มาร์กซ์ตั้งข้อสังเกตต่อไปว่า หลักอรรถประโยชน์นี้ มีลักษณะห่างเหินจากธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์โลก และว่า พวกนายทุนน้อยสมัยใหม่ (petti bourgeoisies) ที่เติบโตขึ้นนั้น คิดอะไรอย่างผิวเผินแห้งแล้ง ไม่ว่าจะอะไรที่ดูเหมือนว่าจะมีคุณค่าต่อพวกเขาและต่อโลกส่วนตัวของพวกเขาแล้ว เป็นต้องสรุปว่าสิ่งนั้นมีค่าในตัวมันเอง และโดยตัวมันเองเสียทั้งนั้น ด้วยเหตุนี้ โครงสร้างของระบบทุนนิยมจึง เป็นโครงสร้างที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับระบบคุณค่าที่ทำลายความเป็นมนุษย์ให้เหลือน้อยลงทุกที ลัทธิบูชารูปเคารพทั้งหลาย (idolatry) ได้พัฒนารูปแบบและเนื้อหาขึ้นลึกลงอยู่ทุกอณูของสังคมอุตสาหกรรม การให้ความสำคัญแก่วัตถุและเงินตรา เป็นสัญลักษณ์ของอันเหมือนภาวะ เอ เลียน เนชันสำหรับมนุษย์ มีผลกระทบถึงการให้ความสำคัญแก่ความหมายภายใน (intrinsic values) ของการทำงานลดน้อยลง (36:24)

ว่ามีลักษณะ เอ เลียน เนชันหรือไม่

ข้อกรณีนี้ ดูเพิ่มเติมใน Adam Schaff (29:30); Leonard I. Pearlin (33:49); Warren Breed (34:129); Melvin Seeman (35:25-34); และ Robert Blaumer (13:15).

ผู้คนถูกกระทำให้ เห็นดี เห็นชอบ ไปด้วยการแสวงหาคูณค่าอันผิดแปลกจอมปลอม ที่มีใช้
 ความต้องการอันแท้จริงและมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์มันด้อยลง ในขณะที่เดียวกัน
 กลไกต่างๆ ของระบบทุนนิยมต่าง เร่งโฆษณาใหม่กระพือด้วยกรรมวิธีต่างๆ กระตุ้นให้
 มัง เกิดความต้องการทางชีวภาพ เพิ่มมากขึ้นโดยไม่จำเป็น ระบบทุนนิยมมิได้เหลืออะไร
 ไว้ในความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนมากไปกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวอันเปล่าเปลี่ยว หรือ
 การจับจ่าย เป็นเงินตราอย่างกระด้างซาเย็น ทำให้คุณค่าของมนุษย์กลายเป็นคุณค่า
 แลกเปลี่ยน (exchange values) (37:123) ใช้ระบบค่าจ้างมาเป็นเครื่องตอบแทน
 ทดแทน เป้าหมายอันแท้จริงของการทำงานของมนุษย์โดยสิ้นเชิง มนุษย์ที่กลายเป็น
 เป็นสินค้า (commodity - man) จะรู้จักเพียงการ เชื่อมโยงตัวเองให้สัมพันธ์กับ
 โลกภายนอกเพียงทางเดียว เท่านั้น ด้วยการมีสิ่งนั้นแล้วบริโภคสิ่งนั้น ยิ่งภาวะ เอ เลียน-
 เนชันดำเนินไปมากเท่าใด ความรู้สึกอยากมีอยากใช้ อยากบริโภค ก็ยิ่งจะกำหนดความ
 ความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อโลกมากยิ่งขึ้นเพียงนั้น มาร์กซกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

ยิ่งคุณมีความ เป็นตัวคุณน้อยลง เพียงใด คุณจะยิ่งแสดงลักษณะ
 ที่เป็นชีวิตของคุณได้น้อยลง เพียงนั้น ยิ่งคุณมีมากขึ้น เพียงใด
 ชีวิตคุณก็ยิ่งจะประสบภาวะ เอ เลียน เนชันมากขึ้น เพียงนั้น
 และคุณก็จะดำรงความเป็นอยู่ที่มีลักษณะ เอ เลียน เนชันไว้
 มากขึ้น เพียงนั้น (21:144)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย